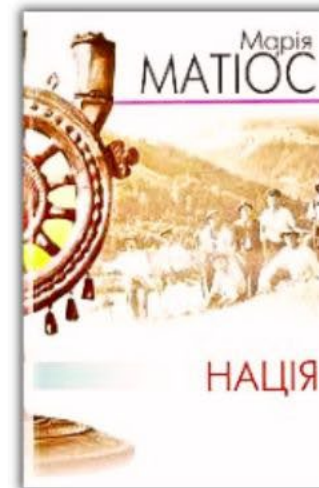


ПРИМА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(до 65-річчя від дня народження Марії Матіос)



Марія Василівна Матіос народилася 19 грудня 1959 р. в мальовничому селі Розтоки Чернівецької області. Мама майбутньої письменниці була вчителькою і саме завдяки їй дівчинка рано зрозуміла силу слова. Її перший вірш «А кохання – наче пісня лебедина» був надрукований у газеті «Молодий буковинець» у 1975 р., коли Марії було 15 років.

У 1982 р. закінчила відділення української мови та літератури філологічного факультету Чернівецького державного університету (нині Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). Отримавши вищу освіту, працювала у науковій бібліотеці того ж університету. У прозі дебютувала з новелою «Юр'яна і Довгопол», що була опублікована у 1992 р. в журналі «Київ».

З 1992 по 2002 рр. плідно займалася журналістикою: була редактором багатотиражної газети «Машинобудівник» Чернівецького машинобудівного заводу, спеціальним кореспондентом обласної газети «Буковинське віче» та одним із засновників науково-літературного «Буковинського журналу».

У 1997 р. переїхала до Києва. Працювала помічником секретаря Ради національної безпеки і оборони України Є. Марчука. У 2005-2010 рр. обіймала посаду заступника голови Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка. Двічі обиралася до Верховної Ради України (2012, 2014).

Літературна творчість Марії Матіос, за думкою критиків, дуже схожа до сили слова Лесі Українки, авторку порівнюють з Василем Стефаником, Габріелем Маркесом і Вільямом Фолкнером. Ідеї для своїх книг письменниця черпає з унікального досвіду власної родини, коріння якої сягає кінця XVIII ст. Вона не вигадує сюжети своїх історій, герої її романів та повістей мають реальних прототипів у житті. На зустрічах з читачами М. Матіос зауважує: *«Інколи просять: «Маріє, пиши легше, бо багато болю!». А я кажу, що в Україні є багато письменників, які пишуть легко, і їхні книги губляться на книжкових полицях. А я пишу про життя, як воно є».*

Марія Матіос є авторкою збірок поезій, романів, повістей, новел та есеїв. Її твори перекладені на польську, хорватську, японську та інші мови.

Книги письменниці нікого не залишать байдужими, торкаючись нашої душі, змушують сміятися, плакати та співпереживати героям книг.



«Вирвані сторінки з автобіографії»: нерівний, «горбистий», як моє дотеперішнє життя, як піки гір, де я народилася. Ви будете зашпортуватися. В іменах, подіях і датах. Бо тут є ЖИТТЯ. Бо ці сторінки писалися в різні часи – люті часи і часи прекрасні, писалися під різним настроєм, у блокнотах, у газетах, на квитанціях комунальних «платіжок», в листах, але найбільше – пам'яттю і в пам'яті. Тут багато свого і чужого, переплетеного з «моїм» якимсь незбагненим чином...»

Марія Матіос

Матіос, М. В. Вирвані сторінки з автобіографії / М. В. Матіос ; худ. С. Іванов. – Вид. 2-ге. – Львів : Піраміда, 2011. – 364 с.



Авторка у книзі знайомить читача зі своїм рідним селом Розтоки, де Іван Миколайчук та Юрій Ілленко знімали культовий фільм «Білий птах з чорною ознакою», в якому в епізодичній ролі з'явилася ще юна Марія. Письменниця розкажує про роки студентства та друзів юності, серед яких була і родина трагічно загиблого композитора Володимира Івасюка. Окремими розділами йдуть спогади про президентів України Л. Кучму, В. Ющенка, з якими її зіштовхнула доля.

На сторінках видання перед читачем постають друзі і недруги, прихильники і критики, споріднені душі і навіть вороги – всім знайшлося місце у цій автобіографічній сповіді.

Видання увійшло до короткого списку конкурсу «Книга року ВВС» за 2010 р.



У листопаді 2019 р. на малій сцені Дніпровського національного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка відбулася моновистава «За надмірну любов» за мотивами книги Марії Матіос «Вирвані сторінки з автобіографії». У головній ролі – артистка театру, заслужений працівник культури України Марія Проценко.

До вистави увійшли також матеріали, зібрані Марією Проценко, про митців-героїв, які протистояли тодішній радянській системі в Східній Україні.





«Приватний щоденник. Майдан. Війна» – це, якщо хочете, – моя людська, письменницька і депутатська сповідь про найбільш драматичний період новітньої української історії, учасником і свідком якої я була. Книга-фактаж. Книга-хронологія. Профіль нашого часу... Жодного вигаданого імені. Жодної вигаданої події. Тільки те, де сама брала участь чи була свідком. Її можна дописувати до безконечності...»

Марія Матіос

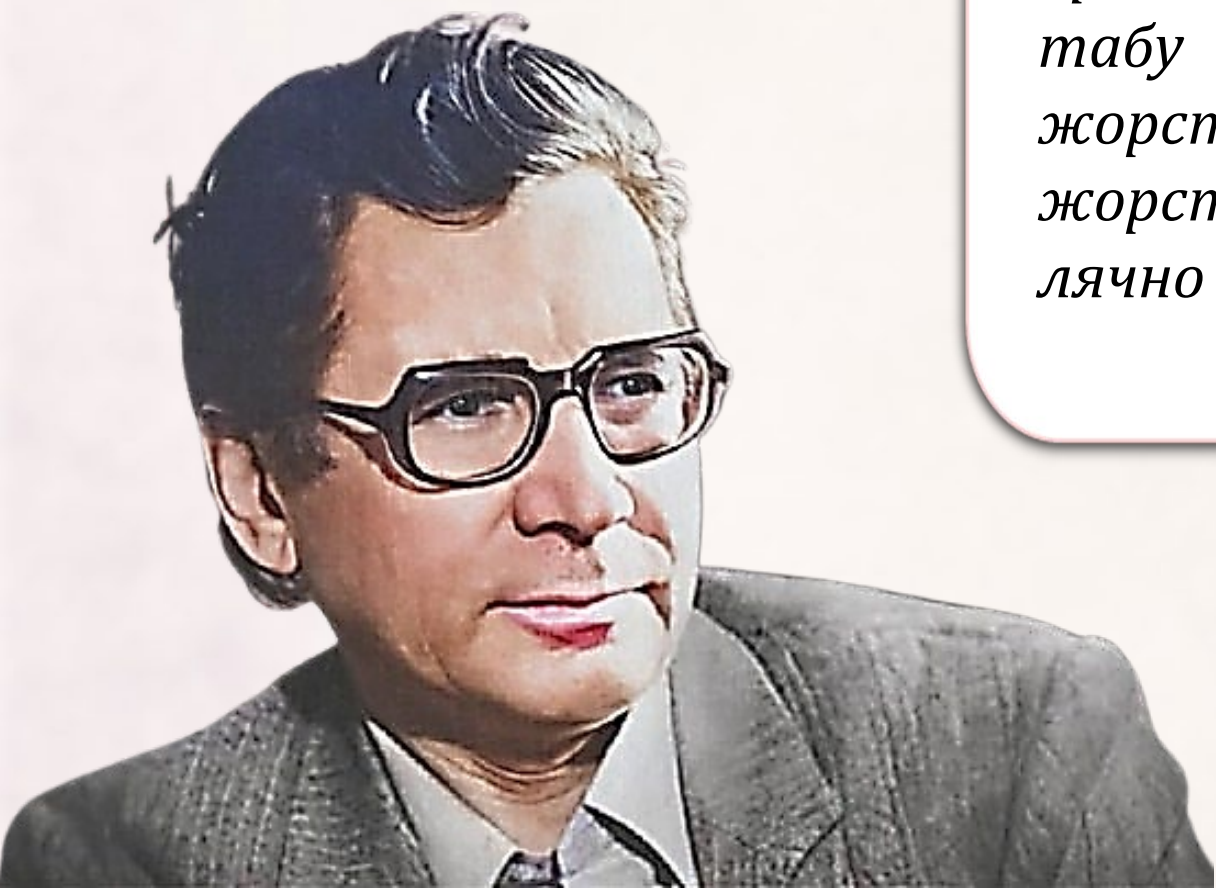
Матіос, М. В. Приватний щоденник. Майдан. Війна... / М. В. Матіос. – Львів : Піраміда, 2015. – 356 с.



Книга висвітлює один з найдраматичніших періодів новітньої української історії з листопада 2013 р. до липня 2015 р. Письменниця розповіла про власні емоції та переживання, які відчула в ті буремні часи.

«Я називаю свою книжку своєрідним документом. У ній знайдете факти про Майдан та війну», – зазначила Марія Матіос. Там, у самому вирі подій, крім насильства та крові, мали місце порядність, людяність, мужність, гідність...

Це дійсно щоденник, що день за днем відображає події не з життя якоїсь окремої людини, а з життя цілої нації та країни...



«Письменниця Марія Матіос романом «Солодка Даруся» сміливо і рішуче відкинула правила політичної обережності й суспільних табу – і на свій страх і ризик здійснила жорстоку мандрівку в наше криваве і не менш жорстоке історичне пекло, в безодню, куди лячно зазирати...»

Павло Загребельний

Матіос, М. В. Солодка Даруся : драма на три життя / М. В. Матіос. – Вид. 4-те. – Львів : Піраміда, 2007. –185 с.



Це історія про те, як найкращі солодощі перетворюються на гірку отруту, наймиліша людина – на ворога, любов – на прокляття. У першій частині книги розповідається про життя головної героїні Дарусі, через дивацтва якої односельці сміються та кепкують з неї, вважаючи її божевільною. У другому розділі показані стосунки Дарусі з Іваном Цвиком, якого також вважають дивакуватим. А третя частина роману розкриває події, що призвели до найбільшої трагедії в житті головної героїні. Адже колись давно маленька дівчинка розповіла радянському комісару за солодкий льодяник про нічну пригоду батька, не задумуючись про страшні наслідки для своєї родини. А вони не забарилися... С тих пір дівчина оніміла та страшенно боялася навіть дивитися на будь-які солодощі.

Роман у 2005 р. отримав Національну премію України імені Тараса Шевченка.

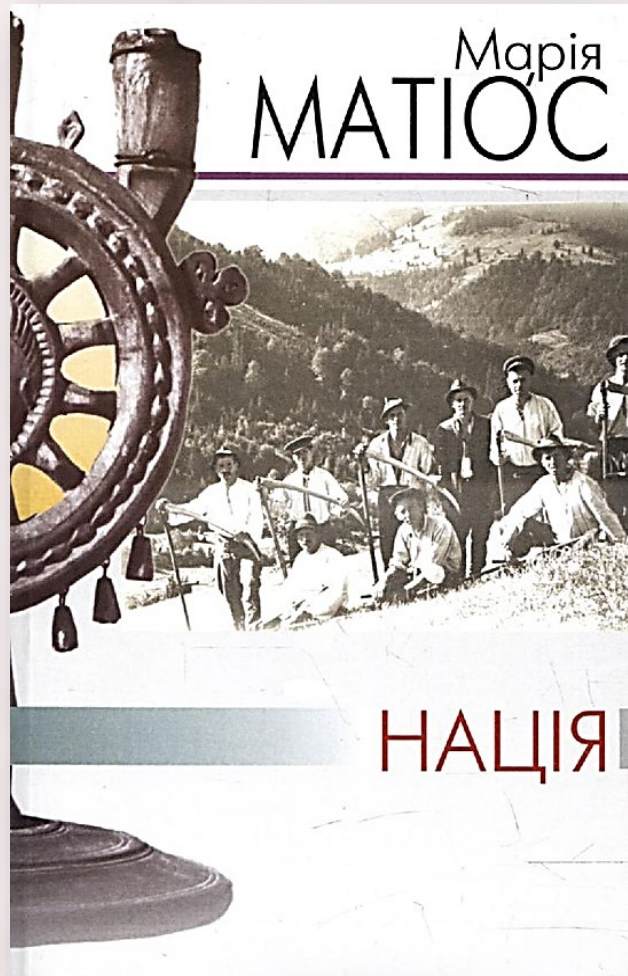


У листопаді 2008 р. на сцені Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка відбулася вистава – драма «Солодка Даруся» за однойменним романом Марії Матіос у постановці режисера Ростислава Держипільського. Вона стала визначною подією в театральному житті України та отримала численні нагороди на вітчизняних та міжнародних театральних фестивалях, таких, як «Номо Ludens» та ін.

За словами Марії Матіос – це краща постановка культового твору.



Матіос, М. В. Нація / М. В. Матіос. – Вид. 4-те, допов. – Львів : Піраміда, 2007. – 253 с.



Герої цієї збірки – прості селяни, які живуть своєю сім'єю, родинною хатою і працею. Все бувало у них в житті: радощі й горе, щастя й нещастя – аж поки не прийшла на їхню землю радянська влада. Саме більшовицькому режиму прості люди заважали лише одним своїм існуванням, їх знищували, відбираючи останню копійку. Деякі герої новел намагалися пристосуватися, стати непомітними, наприклад, як Юр'яна з оповідання «Юр'яна і Довгопол». Але були серед них й такі, як Корнелія, героїня новели «Просили тато-мама...», яка стала зв'язковою УПА, бо бачила, як «червона гадина розлазиться в усі шпари – й ніхто не може її спинити...».

Ця книга дає змогу читачеві відчувати одкровення про життя і смерть, про час і вічність, а понад усе – про красу й силу людського духу.



У листопаді 2008 р. на сцені Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка відбулася вистава – драма-реквієм «Нація» за однойменною книгою Марії Матіос у постановці режисера Ростислава Держипільського.

«...А у час нинішньої лютої війни ця молитва-реквієм за невинно убієнними і несправедливо скривдженими звучить особливо гостро. Через те вона залишається актуальною і через чверть століття написання...», – зазначила письменниця.

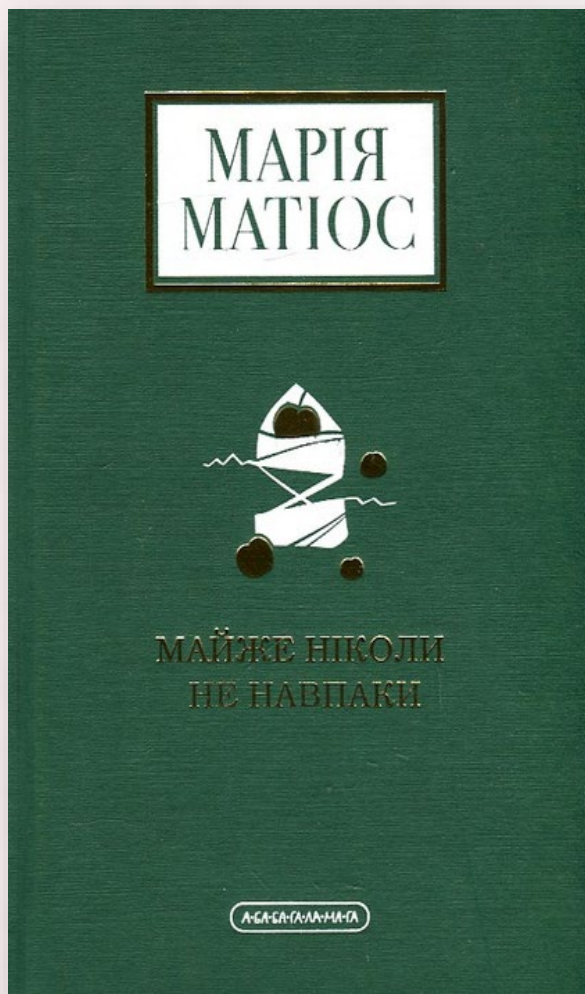




«Ця історія [«Майже ніколи не навпаки»] про те, на що здатне людське серце, яке вражене любов'ю, ненавистю, бажанням помсти, заздрістю, і на що воно спроможне у часи випробування радістю і печаллю...»

Марія Матіос

Матіос, М. В. Майже ніколи не навпаки : сімейн. сага в новелах / М. В. Матіос – 2-ге вид. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. – 192 с.



Сімейна сага розповідає про історію декількох поколінь гуцульських родин Чев'юків, Кейванів, Варварчуків від часів Австро-Угорської імперії до середини ХХ ст. Перед головними героями постійно постає нелегкий вибір між коханням і багатством, між сумною правдою та зручною брехнею, між покликом крові та заздрістю, що штовхають людей на жахливі злочини. Здається, що немає таких гріхів та пороків, які б авторка не показала на сторінках книги: брат іде на брата, батько відмовляється від єдиної доньки, а ревності та хіть спотворять не одну людину!

У 2007 р. книга отримала Гран-прі конкурсу «Коронація слова».



У жовтні 2012 р. на сцені Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка відбулася прем'єра спектаклю – драма-реквієм «Майже ніколи не навпаки» за однойменною книгою Марії Матіос у постановці режисера Ростислава Держипільського.

Елементи містики, метафоричне та апокаліптичне нагнітання сценічної атмосфери перетворює цю історію на притчу, яку не тільки режисер, а й саме життя пронизливо аранжувало народним співом, народним плачем, народним горем.



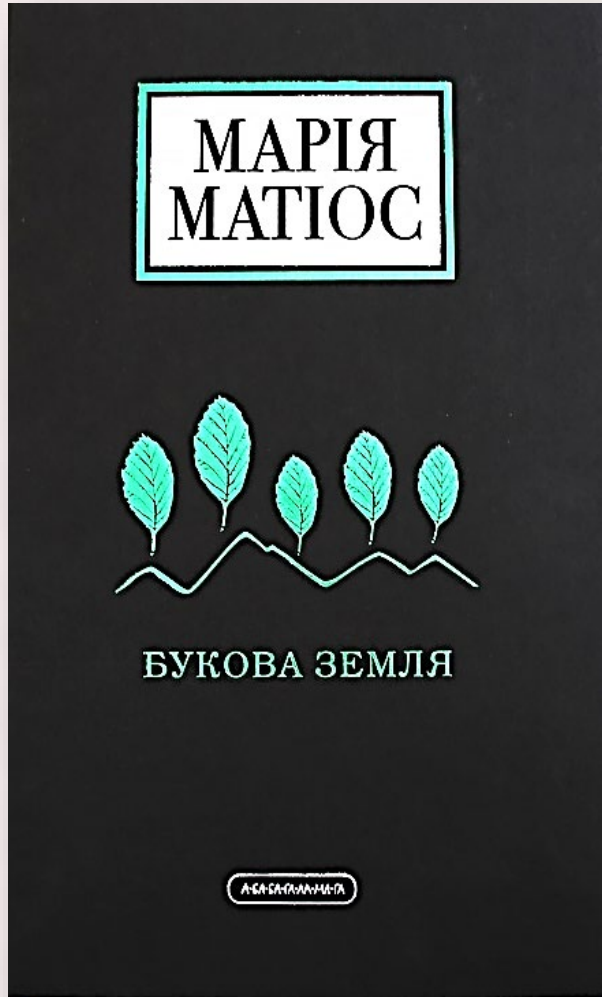


«Чуєте, тату, «Букову Землю» я починала писати ще за Вашого життя, і лише закінчивши цю грандіозну працю, моя нога ступила там, де вже шумить ліс, ростуть дички чи берези, та ще подекуди пробивається крізь бур'яни вросле у землю каміння колишніх пивниць. Вони таки були добрими газдами на своїй землі.

За що і постраждали. Як не вірите – читайте мою книжку. Так, вона грубезна. Але, якби ви знали, скільки ще нерозказаного залишилося на інші книжки...»

Марія Матіос

Матіос, М. В. Букова Земля : роман-панорама завдовжки у 225 р. / М. В. Матіос. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. – 927 с.



В основу роману покладено історію життя 5 родин. Події книги відбуваються в різних куточках світу: від невеличкого буковинського хутора Сірук до Відня та Берна.

Все починається з далекого 1789 р., коли родина німецьких колоністів Вагнерів вирішує на заклик цісаря переселитися до Буковини. Минають роки, і читач бачить вже їхніх нащадків Васильків, які володіють кількома маєтками. Під час Першої світової війни їх палаци руйнують, а події далі відбуваються на фронті, де воює один з героїв – Дарій Берегівчук. Закінчується історія в далекому 2014 р., в станиці Луганській, де нащадок головних героїв, Петро «Хунта» Шарабуряк, доброволець батальйону «Айдар», натрапив на несподівані знахідки минулого, що нададуть відповіді на всі сімейні таємниці.

Книга отримала нагороду у номінації «Сучасна українська проза» на Всеукраїнському рейтингу «Книжка року-2019».

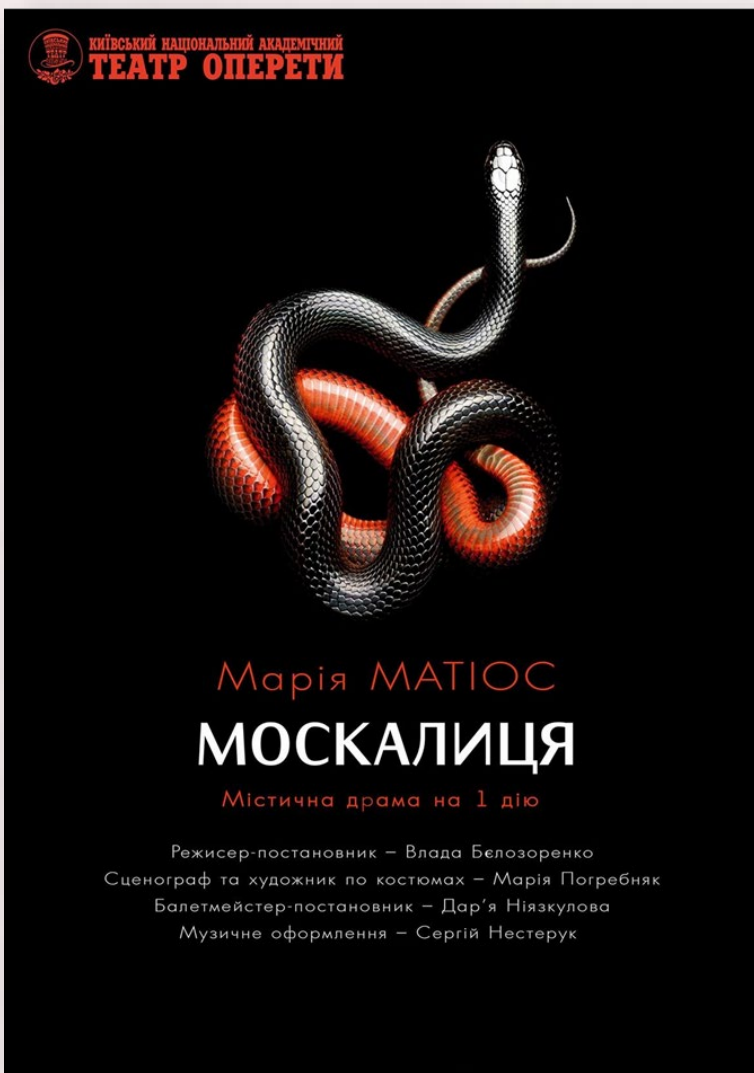
Матіос, М. В. Москалиця : повісті / М. В. Матіос ; худ. С. Іванов. – Вид. 2-ге. – Львів : Піраміда, 2011. – 63, 47 с.



Книга містить дві повісті. Головна героїня першого твору («Москалиця») Северина живе у карпатському селі в період Другої світової війни. Дівчина позбавлена родини та опікунів, житла й добробуту. Вона змушена самотійно влаштовувати своє життя, наполегливо працювати та захищати себе від односельців, поступово перетворюючись на відьму та мольфарку. Але найпотаємнішим бажанням дівчини є *«нарешті дихнути без жодної думки. Щоб стало порожньо-порожньо. Отак. Без нікого...»*.

Героїня другої повісті («Мама Маріца...») дівчина Маріца з Молдови виходить заміж за українця та переїздить з ним до України. Її чоловік гине в автокатастрофі, а син внаслідок травми під час пологів виявляється психічно хворим. Усе життя Маріца прагнула спокутувати свою вину, адже вважала, що недостатньо любила і піклувалася про своїх близьких.

Книга отримала нагороду у номінації «Сучасна українська проза» на Всеукраїнському рейтингу «Книжка року-2019».



У жовтні 2018 р. на сцені Київського національного академічного театру оперети відбулася прем'єра спектаклю – містична драма «Москалиця» за однойменною книгою Марії Матіос у постановці режисерки Влади Білозоренко.

Письменниця була присутньою на першому показі вистави, відзначила прекрасну гру виконавців, музичне оформлення і хореографію постановки, разом з усіма аплодувала постановникам і акторам. *«Я вражена модерним підходом»*, – ділилася враженнями після вистави М. Матіос.





«Черевички...» я присвятила пам'яті свого тата. Без його заступництва з небес я ніколи б не знайшла в собі сили у такий чорний для себе час дописати книжку. Але я татові обіцяла. І я виконала обіцянку. Цю книгу, як ніяку іншу, я писала плачучи і плакала пишучи... Так, вона про людське зло і жорстокість. Але, разом із цим, я хотіла, щоб вона була світла, як її головний персонаж – 12-літня Іванка Борсук, очима і словами якої я і розповідаю цю сумну історію...»

Марія Матіос

Матіос, М. В. Черевички Божої Матері : вирв. сторінка з буковин. саги : повість / М. В. Матіос. – Львів : Піраміда, 2018. – 208 с.



Головна героїня книги – маленька дівчинка Іванка, щира та наївна. Вона вірить в Бога, любить батьків і діда, а також мріє знайти чарівний талісман – квітку «черевички Божої Матері», що за легендами надає силу творити добрі справи. До 10 років Іванка жила, як усі дітлахи, насолоджуючись життям. А далі на Буковину прийшли більшовики, а потім румуни та німці. І все полетіло шкереберть, свої стали гірші від чужих. Гарний «червоний комісар», в якого майже закохалась Іванка, став невблаганним катом. А свої дядьки-односельці – катами не меншими, а то й жорстокішими.

Ця повість написана як притча про добро і зло, любов і страх, про «своїх» і «чужих». Людина опиняється на роздоріжжі, бо більше не знає, у що можна вірити та кому можна довіряти.

Матіос, М. В. Жіночий аркан у саду нетерпіння / М. В. Матіос . – Вид. 2-ге. – Львів : Піраміда, 2011. – 306 с. : іл.

Марія
МАТІОС



Авторка у збірці поезій відтворює дивовижний світ жінки через цілу низку символів, що стають ключовими для розуміння того чи іншого стану героїні, її думок та емоцій. Кожен розділ має свій провідний мотив: готовність витримати життєві труднощі та дотанцювати свій «...на витривалість сольний танець...», віднайти сенс життя після нещасливого кохання, відшукати власне щастя.

Танцюючи аркан, суто чоловічий танок, лірична героїня поезій проходить своєрідну ініціацію та відродження вже новою жінкою. І цей сакральний танець вона танцює знову й знову, відроджуючись у нових іпостасях. А всі разом вони надають можливість героїні усіх поезій відчувати себе жінкою в сучасному недосконалому світі, де так часто доводиться бути по-чоловічому сильною і водночас – по-жіночому слабкою.

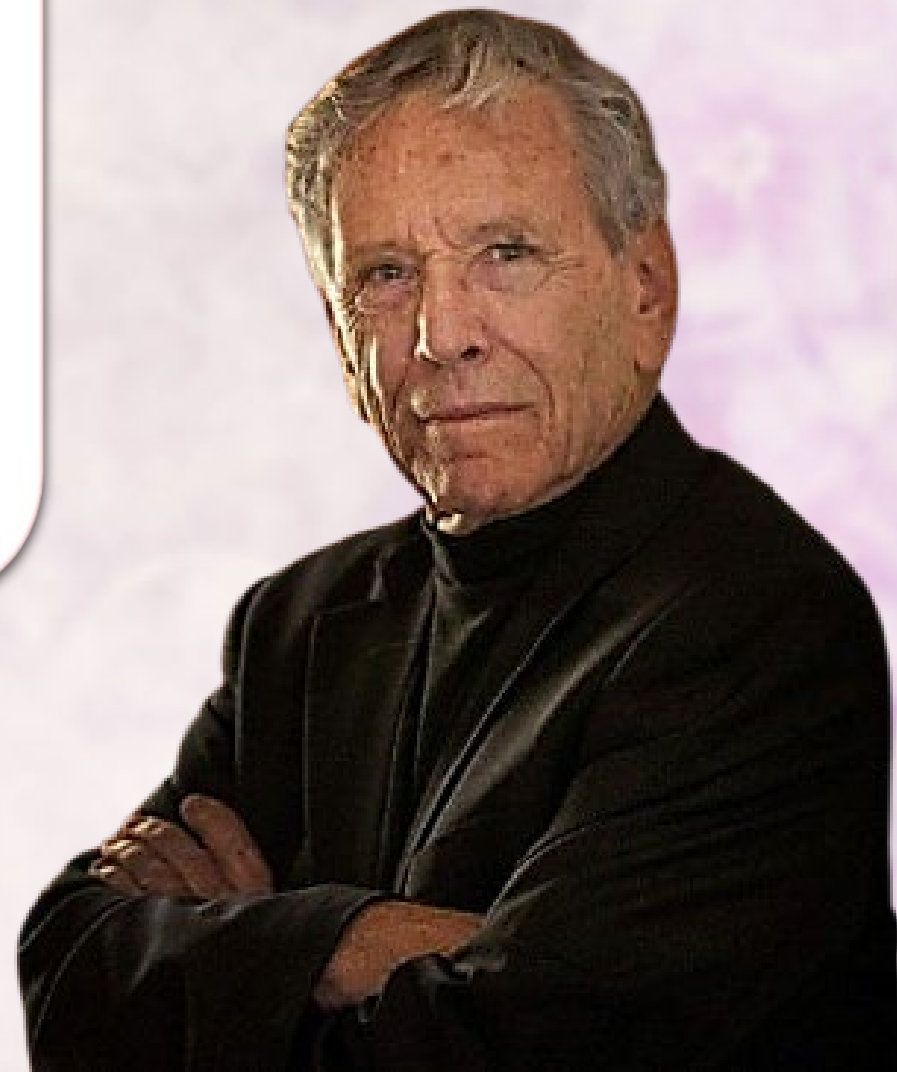


У листопаді 2016 р. на сцені Мистецько-концертного центру ім. Івана Козловського (м. Київ) відбулася вистава «Я була живою...» за мотивами книги Марії Матіос «Чотири пори життя». Художній керівник – народна артистка України Лариса Хорорець.

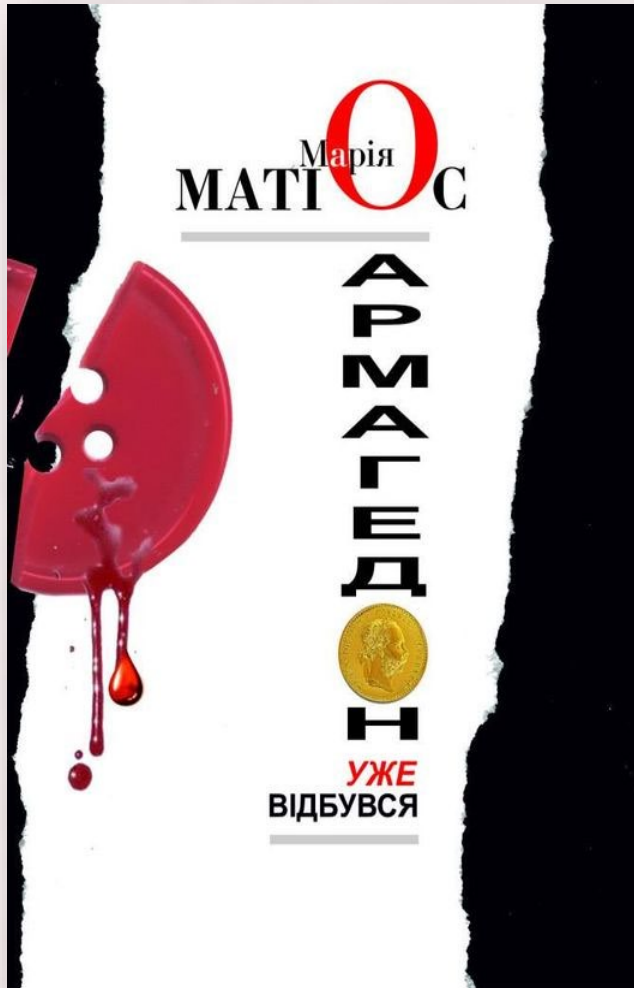


«...Дорога Маріє! Ви ще запитали, чи не здається мені, що кінець світу – Судний день – уже прийшов до нас, що він заповнив усю землю, а ми – просто дійові особи в останньому дні нашої планети? Адже та інтенсивність, з якою люди удосконалюють знаряддя самознищення, – якраз і свідчить про завершальний етап Армагедону...»

Амос Оз, ізраїльський письменник
та журналіст



Матіос, М. В. Армагедон уже відбувся : повість / М. В. Матіос ; худ. С. Іванов. – Львів : Піраміда, 2011. – 109 с.



Письменниця розкажує про страшні сторінки з життя українського села на прикладі родини Олексюків. Головний герой Іван живе самотнім відлюдником, хату якого обходять більшість односельців. Його боялися та ненавиділи за те, що перейшов на бік радянського режиму. Одного дня він шукав на подвір'ї односельчанки Софії Ткач бункер, де перебували двоє мешканців його села, ховаючись від переслідувань «червоних комісарів». Орудуючи довгим залізним щупаком Іван проткнув фанерну стіну, при цьому вбивши свого односельця, який сховався за цією перегородкою. Письменниця не вдається до прямого осуду свого персонажа, але злочин Івана не залишився безкарним. Суд над героєм повісті відбувся вже тоді, коли закінчився його земний шлях. І безжальними суддями та катами можуть стати найближчі та найрідніші люди...

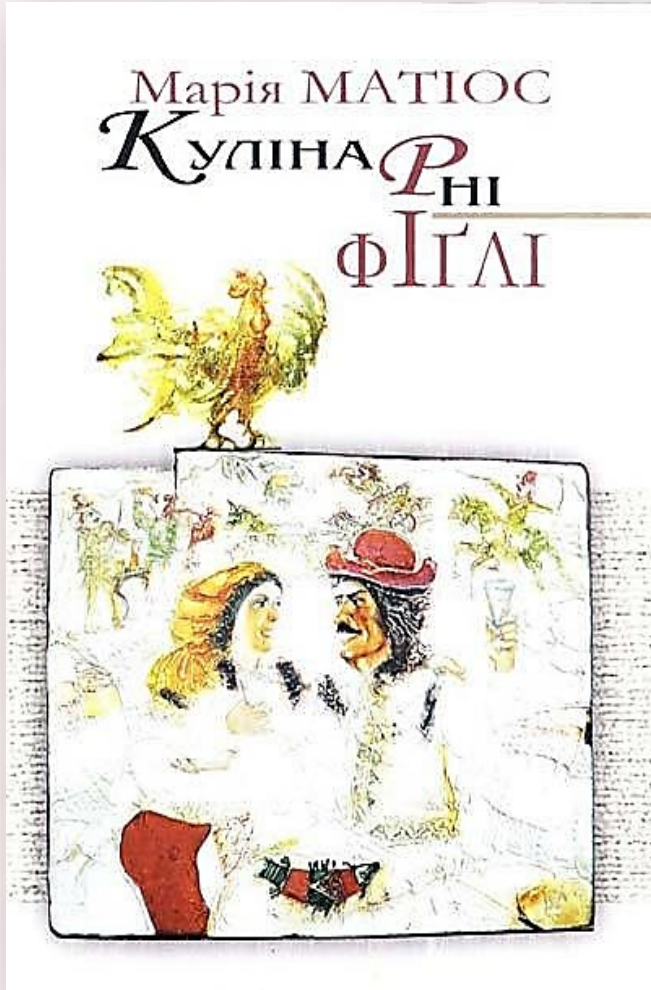


«Кулінарні фізлі» – це своєрідний мікс, в якому поєднана белетристика із правдивою кулінарією, плюс частка народознавчого матеріалу... Мені байдуже, як її називають: архаїкою, модерном чи взагалі ніяк. Я знаю, що до мене приходять і кажуть: «А я законсервувала баклажани за вашими рецептами і ліниві голубці роблю за цими ж рецептами, і своїм колегам пропоную робити так само».

То хто, скажіть мені, постраждав від того, що я написала книжку кулінарних рецептів? А спонукав мене до такої книжки мій син Назар, який вважав, що смаком нашої сімейної кухні можна поділитися з іншими...»

Марія Матіос

Матіос, М. В. Кулінарні фіглі / М. В. Матіос ; худ. С. Іванов. – Вид. 2-ге. – Львів : Піраміда, 2011. – 204.



Це своєрідна мініенциклопедія сімейного життя жінки, яка знає, що сміх і смачна кухня уміють підтримати здоров'я та душевний спокій у родині. Авторка розповідає в своїй книзі не лише про смачну їжу, тут є і про відносини між чоловіком і жінкою, трохи розповіді про політику, традиції українського села. Чого тільки вартий рецепт холодної страви під назвою «Чоловічий знак оклику», адже авторка каже, що «чоловіки люблять гостре й холодне. Гострі ножі. Перчені слівця. Гострі жіночі язика. Гострі холодні приправи».

Всі смаколики, про котрі йдеться в книзі – власні рецепти письменниці. Вони прості й недорогі, а найголовніше – дуже смачні.

Видання проілюстровано фотографіями з власної колекції родини Марії Матіос.

Марія Матіос : біобібліогр. покажч. / уклад.: А. Вінницька, Є. Руденко ; ред. Л. Голубенко ; Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка. – Миколаїв, 2019. – 74 с. – (Імениті письменники сучасної України; вип. 5).



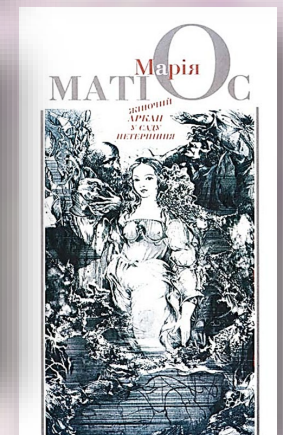
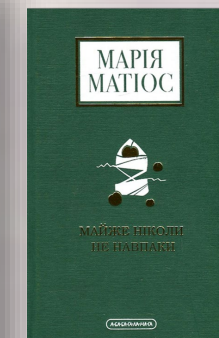
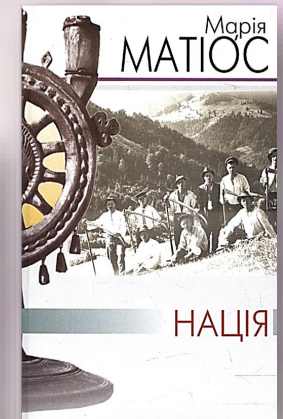
П'ятий випуск серії біобібліографічних покажчиків «Імениті письменники сучасної України» знайомить з життям та творчістю письменниці, публіцистки, громадської та політичної діячки Марії Матіос.

Видання складається з біографічного нарису, розділів «Твори М. Матіос», «Література про М. Матіос», «Публікації про твори М. Матіос», «Інсценізації та екранізації».

Усі бажаючі можуть ознайомитися з покажчиком за покликанням: <http://www.reglibrary.mk.ua/arc/matios.pdf> на сайті Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки.

«Я себе не шукаю у своїй творчості. Я в книгах виставляю «частокіл проблем». Для кожного. Незалежно, чи така проблема вже торкнулася особи, чи ще колись торкнеться. А, може, не торкнеться ніколи. Але ви від неї не застраховані. Я лише даю варіанти розв'язання проблем, які можуть спіткати будь-кого...»

Марія Матіос



**Запрошуємо ознайомитися
з представленими виданнями
у Миколаївській обласній універсальній науковій бібліотеці
(м. Миколаїв, вул. Маріупольська, 9).**

